

Υπάρχουσι τόσα εἶδη γέλωτος, ὅσα καὶ φωνήεντα.

Οἱ ἄνθρωποι, ὅσων ὁ γέλως ἤχει ὡς Α, εἶνε εἰλικρινεῖς, ἀσταθεῖς, φίλοι τοῦ θυροῦ καὶ τῆς κινήσεως.

Οἱ γελῶντες μὲ τὸ φωνήεν Ε εἶνε φλεγματικοὶ καὶ μελαγχολικοί.

Τὸ φωνήεν Ο ἐλέγχει αἰσθήματα γενναῖα, καὶ τόλμην κινήματων. Ἐάν ὁ γέλως οὗτος ἀνήκη εἰς πρόσωπον θῆλυ, ἔσο προσεκτικὸς.

Τὸ Ι εἶνε γέλως τῶν παιδίων καὶ τῶν ἀπλοικῶν, μαρτυρεῖ δὲ ἄνθρωπον περιποιητικὸν καὶ ἐπιδεκτικὸν ἀφοσιώσεως, ἀλλὰ δειλὸν καὶ ἀναποφάσιστον.

Ἀπόφυγε ὡς πανώλην πάντας ὅσων ὁ γέλως ἤχει ὡς τὸ γαλλικὸν υ. Εἶνε φιλάργυροι, ὑποκριταὶ καὶ μισάνθρωποι.

Διάστημα φυσιολόγοι πολλὰκις ἀπεράνθησαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐλάχιστα παρατηρεῖ τὴν θυμασίαν οὐξύναιον, τὴν ὁποίαν δεικνύουσι τὰ ζῶα πρὸς ὅσα οἱ κύριοι τῶν φέρονται ἠπίως καὶ συμπαθῶς. Ἐν παράδειγμα τοιαύτης νοημοσύνης εἶνε τὸ ἐπόμενον, ὅπερ ἀναφέρει ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερὶς «Little Folks Magazine».

Ἰσπανὸς χωρικός, κατοικῶν εἰς τὰ προάστεια τῆς Μαδρίτης, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἤρχετο κατ' ἐκάστην εἰς τὴν πόλιν ὀδηγῶν ὄνον φορτωμένον δύο στάμνους γάλακτος, ὅπερ ἐπώλει εἰς τοὺς πελάτας του. Ἡμέραν τινὰ ὁ χωρικός ἠσθένησεν, ἡ δὲ σύζυγός του ἐπρότεινε νὰ πέμψωσι μόνον τὸν ὄνον νὰ φέρῃ τὸ γάλα εἰς τοὺς πελάτας. Τοῦ ἀνδρὸς συναιδέσαντος, αἱ στάμνοι πλήρεις γάλακτος ἐφορτώθησαν ἐπὶ τοῦ ὄνου, τεμάχιον δὲ χάρτου προσηρτήθη εἰς τὸ προμετωπίδιον τοῦ ζώου, δι' οὗ παρεκαλοῦντο οἱ πελάται νὰ λάβουν ἕκαστος μόνος τὸ ἀναγκαιῶν γάλα, καὶ νὰ κλείσσουν πάλιν καλὰ τὰς στάμνους. Ὁ ὄνος ἀνεχώρησε μόνος, μετὰ τινὰ δὲ ὥραν ἐπανῆλθε φέρων κενὰς τὰς στάμνους εἰς τὴν θέσιν των. Ἀναδρόμιας ὁ κύριος τοῦ ὄνου ἐξῆλθε πάλιν κατὰ τὸ συνήθως εἰς τὸν προκρινὸν γῦρον μὲ τὸ γάλα, ἐρωτήσας δὲ τοὺς πελάτας του ἂν ὁ ὄνος τοῖς ἔφερε τακτικῶς τὸ γάλα, ἔμαθεν ὅτι τὸ ζῶον, ἅμα φθάνον ἐνώπιον ἐκάστης θύρας, ἵστατο περιμένον νὰ ἔλθωσι νὰ λάβωσι τὸ γάλα, χωρὶς ποτε νὰ ἀπατηθῇ, ἐνίοτε δὲ καὶ ἔσυρε διὰ τῶν ὀδόντων τὸν κώδωνα, ὅταν ἠργοπόρουσι νὰ ἐξέλθωσι.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἀφήγησις εἶνε ἔπαινος οὐ μόνον τῆς νοημοσύνης τοῦ ζώου, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ πρωτότυπον τῆς ἡλιθιότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς παροιμιώδους τιμιότητος τοῦ λαοῦ τῆς Ἰσπανίας, μεταξὺ τοῦ ὁποίου σπανιώτατον εἶνε νὰ ἀπαντήσῃ τις κλέπτῃν.

Ἀπὸ ποίας ἡλικίας ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ συνέρχεται εἰς γάμον; Περὶ τούτου διαφωνοῦσιν αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων τῆς Εὐρώπης Κρατῶν. Ἰδοὺ δὲ πῶς ὀρίζεται ὁ κατώ-

τατος ὅρος τῆς ἡλικίας κατὰ τὰ διάφορα Κράτη. Ἐν Αὐστρίᾳ δι' ἀμφοτέρα τὰ γένη ἀπαιτεῖται ἡλικία 14 ἐτῶν. Ἐν Βελγίῳ διὰ μὲν τοὺς ἄνδρας ἡλικία 18 ἐτῶν, διὰ δὲ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Γερμανίᾳ 18 διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ 14 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ἰσπανίᾳ 14 διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ 12 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοὺς ἄνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Οὐγγαρίᾳ οἱ μὲν καθολικοὶ καὶ ὀρθόδοξοι ἀπαιτοῦσιν ἡλικίαν διὰ τοὺς ἄνδρας ἐτῶν 14, διὰ τὰς γυναῖκας 12· οἱ δὲ διαμαρτυρούμενοι διὰ τοὺς ἄνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15 ἐτῶν. Ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τοὺς ἄνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Πορτογαλίᾳ 14 διὰ τοὺς ἄνδρας, 12 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ρωσίᾳ 18 διὰ τοὺς ἄνδρας, 15 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ρουμανίᾳ 18 διὰ τοὺς ἄνδρας, 16 διὰ τὰς γυναῖκας· ἐν Σαξωνίᾳ ὡσαύτως. Ἐν Ἑλβετίᾳ ποικίλλει εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας ἀπὸ 14 μέχρις 20 διὰ τοὺς ἄνδρας, καὶ ἀπὸ 12 μέχρι 17 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Τουρκίᾳ δὲ ἐπιτρέπουσι τὸν γάμον ἅμα τῇ ἡβῃ.

Ἡ πόλις τῆς Νέας Ὠρκῆς ἐδέχθη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος περὶ τὰς 180,000 μεταναστῶν ἐξ Εὐρώπης· εἰς τετρακοσίας δὲ χιλιάδας προὔπολογίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν μετναστῶν, οἵτινες κατὰ τὸ 1880 θέλουσιν ἐγκατασταθῆ ἐν Ἀμερικῇ. Ὡς γνωστὸν, ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶνε σήμερον περὶ τὰ 50,000,000, ἐξ ὧν, ἀπὸ τοῦ 1820 μόνον, ἡ Εὐρώπη ἀπέστειλε περὶ τὰ 10,000,000 διὰ τῆς μεταναστεύσεως.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς χωνεύσεως προτιμητέα εἶνε μετὰ τὸ γεῦμα ἡ ἀνάπαυσις ἢ ἡ κινήσις;

Εἰς τὸ ἐρώτημα τούτου γενικῶς δύναται τις νὰ ἀπαντήσῃ ὅτι τὴ καλλίτερον εἶνε ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα νὰ μὴ ἐπιχειρῇ τις οὐδεμίαν ἄσκησιν.

Δύο ἔξοχοι Γάλλοι καθηγηταὶ, ὁ Claude Bernard καὶ ὁ Robin, ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου πείραμα μηδεμίαν καταλείπον ἀμφιβολίαν. Ἐδωσαν εἰς δύο κύνας τοῦ αὐτοῦ εἴδους καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως νὰ φάγωσιν ἴσον τεμάχιον ἑκάτερος ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλακοῦντος, μεθ' οὗ τὸν μὲν ἀφήκαν νὰ ἀναπαυθῇ, τὸν δὲ ἔφεραν εἰς περιπάτον. Μετὰ τινὰ ὥραν φονεύσαντες συγχρόνως καὶ τοὺς δύο κύνας ἐξήτασαν τὸν στόμαχον αὐτῶν. Εὗρον δὲ ὅτι ὁ μὲν στόμαχος τοῦ ἀναπαυθέντος εἶχε τελειώσει τὴν χώνευσιν, ἐνῶ ἐν τῷ τοῦ περιπατήσαντος εἶχε γίνεαι αὕτη ἡμιτελής.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουσι τὸ ἐπόμενον λόγιον:

After dinner sit a white,

After supper walk a mile.

ἢτοι: «Μετὰ καλὸν γεῦμα ἀναπαύου· μετὰ λιτὸν δὲ κάμε μικρὸν περίπατον».

την ἡμέραν τῆς δημιουργίας. Ἡ Σταμπούλ σκοτίζεται, ὁ Γαλατᾶς χρυσούται, καὶ τὸ Σκούταρι προσβαλλόμενον ὑπὸ τοῦ δύνοντος ἡλίου, σπινθηρίζει ὅλον ἐκ τῶν ὑέλων του, καὶ φαίνεται ὡς πόλις παραδιδόμενη εἰς τὰς φλόγας. Εἶνε δὲ αὕτη ἡ ὠραιότερα στιγμή, διὰ τὴν παρατήρησιν τῆς τῆν Κωνσταντινούπολιν. Τότε ἔχει τις ἀλληλοδιαδόχον σειρὰν χρωμάτων λεπτοτάτων, τοῦ ὠχροῦ χρυσοῦ, τοῦ ῥοδοχροῦ, τοῦ ἰοχροῦ, ἅτινα τρέμουσι καὶ διαχέονται κατὰ τῶν κλιτύων τῶν λόφων καὶ ἐπὶ τῶν ὑδάτων, δίδοντα καὶ ἀφαιροῦντα τὰ πρωτεῖα τῆς ὠραιότητος ἄλλοτε εἰς τοῦτο καὶ ἄλλοτε εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἀποκαλύπτοντα μυρίας μικρὰς καὶ αἰδήμονας τοπογραφικὰς χάριτας, αἵτινες δὲν ἐτόλμων νὰ προκύψωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Τότε ἀναφαίνονται μεγάλα πρόαστεία μελαγχολικὰ, χανόμενα ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν κοιλάδων· μικραὶ πορφυρόχροοι πολίχνηαι προσμεδιώσασιν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν λόφων· κῶμαι καὶ πόλεις ἀπομαραινόμεναι καὶ οἶον λιποψυχοῦσαι, ἄλλαι ἀποθνήσκουσαι διὰ μιὰς ὡς πυρκαϊαὶ καταπλακωθεῖσαι· ἄλλαι ἄλλιν, αἵτινες ὡς νεκραὶ νομιζόμεναι ἤδη, ἐξεγείρονται ἀπροόπτως, ὅλα πυριφλεγεῖς, καὶ σκιρτῶσιν ἀκόμη διὰ τινὰς στιγμὰς ὑπὸ τὴν τελευταίαν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου. Ἀκολουθῶς δὲν ἀπόμενουσι πλεον εἰμὴ δύο λάμπουσαι κορυφαὶ ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας: ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους Βουλγουρλοῦ, καὶ ἡ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ πρὸ τοῦ στομίου τῆς Προποντιδῆς, αἵτινες κατ' ἀρχὰς εἶνε δύο χρυσὰ στέμματα, μετέπειτα δύο πορφυρὰ πιλίδια, καὶ ὕστερον δύο ἄνθρακες. Μετ' ὀλίγον ὅλη ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε βεβυθισμένη εἰς τὴν σκιάν, καὶ δεκακισχίλια φωναὶ ἀναγγέλλουσι τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀπὸ τοῦ ὕψους δεκακισχιλίων μιναρῶδων.

Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει μίαν ὅλως ἰδίαν φαιδρότητα καὶ χάριν, προερχομένην ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων αὐτῆς καὶ παντοειδῶν πτηνῶν, διὰ τὰ ὅποια οἱ τοῦρκοι τρέφουσι μεγάλην συμπάθειαν καὶ σέβας. Τζαμιά, ἄλση, παλαιὰ τείχη, κῆποι, παλάτια, τὰ πάντα ἀντηχοῦν ἀπὸ τὰ ποικίλα κελαδῆματα τῶν πτηνῶν· παντοῦ ἀκούεται θροῦς πτερυγίσματος, παντοῦ ὑπάρχει ζωὴ καὶ ἄρμονία. Τὰ στρουθία εἰσπηδῶσι τολμηρῶς εἰς τὰς οἰκίας καὶ λαμβάνουσι τὴν τροφὴν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων· αἱ χελιδόνες πηγνύουσι τὰς φωλεὰς των ὑπὲρ τὰς θύρας τῶν καφενείων καὶ ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν ἀγορῶν· τὰ περιττέρια κατ' ἀναρίθμητα σμήνη, διατρηόμενα ἐξ ἰδιωτικῶν τε καὶ σουλτανικῶν δωρημάτων, σχηματίζουσι λευκάς καὶ μαύρας ἀνοθεύσας περὶ τὰς κορονίδας τῶν θόλων καὶ περὶ τοὺς ἐξώστας τῶν μιναρῶδων· οἱ λῆροι περιπέττανται ἐορτασίμως περὶ τῶν καϊκιῶν, χιλιάδες δὲ τρυγόνων τελοῦσι τοὺς ἔρωτάς των μεταξὺ τῶν κυ-

παρίσσω των κοιμητηρίων· περὶ τὸ Ἑπταπύργιον κρῶζουσι οἱ κόρακες καὶ περιστρέφονται οἱ ἰέρακες· κοπάδια ἀλκυόνων ὑπάγουσιν καὶ ἔρχονται εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν καὶ τὸν Μαρμαρᾶν, οἱ δὲ πελαργοὶ κλώζουσιν ἐπὶ τῶν θολίσκων ἐρημικῶν μαυσωλείων. Διὰ τὸν τοῦρκον ἕκαστον τῶν πτηνῶν τούτων ἔχει ἰδίαν σημασίαν ἢ μακαρίαν τιὰ ἀρετῆν. Καὶ αἱ μὲν τρυγόνες προστατεύουσι τοὺς ἔρωτας, αἱ δὲ χελιδόνες ἐξορκίζουσι τὴν πυρκαϊάν ἀπὸ τῆς οἰκίας ὅπου ἔκτισαν τὴν φωλεάν των, οἱ πελαργοὶ ἀποδημοῦσι καθ' ἕκαστον χειμῶνα εἰς τὴν Μέκκαν, αἱ δ' ἀλκυόνες μεταφέρουσι εἰς τὸν παράδεισον τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν. Ἐντεῦθεν οἱ τοῦρκοι προστατεύουσι καὶ τρέφουσι τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐξ εὐγνωμοσύνης ἅμα καὶ ἐκ θρησκευτικῆς εὐλαθείας, ἐκεῖνα δὲ περιπέττανται χαρισίως περὶ τὰς οἰκίας των, ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ μεταξὺ τῶν τάφων. Ὅπουδῆποτε τῆς Σταμπούλ καὶ ἂν εὐρεθῆς ἵπτανται ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν σου ἢ εἰς τὰ πλάγια σου πλήθη ὅλα πτηνῶν, ἅτινα διαχέουσι εἰς τὴν πόλιν τὴν εὐθυμίαν καὶ φαιδρότητα τῆς ἐξοχῆς, καὶ ἀναζωογονοῦσιν ἀδιαλείπτως ἐν τῇ ψυχῇ τὸ αἶσθημα τῆς φύσεως.

Ἐν οὐδεμιᾷ ἑτέρᾳ πόλει τῆς Εὐρώπης οἱ τόποι καὶ τὰ μνημεῖα, ὅσα ἀναφέρουσι οἱ μῦθοι ἢ ἡ ἱστορία, διεγείρουσι οὕτω ζωηρῶς τὴν φαντασίαν, ὅπως ἐν Σταμπούλ, διότι οὐδαμοῦ ἀλλαγῆ ἀναμνηστικῶσι γεγονότα τόσοσιν πρόσφατα καὶ συγχρόνως τόσοσιν φαντασιώδη. Ὅπως ἐπανεύρη τις ἀλλαγῆ τὴν ποίησιν τῶν ἀναμνήσεων, εἶνε ἠναγκασμένος ν' ἀναδράμῃ διὰ τῆς φαντασίας πολλοὺς αἰῶνας πρὸς τὰ ὀπίσω· ἐν τῷ ἐδῶ δὲν εἶνε ἀνάγκη ν' ἀναδράμῃ τις εἰμὴ ὀλίγα ἔτη πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὁ μῦθος, ἢ ὅτι, ἐδῶ ἐπέχει τόπον μύθου, εἶνε χριστιανός. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν προσνήθη ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἄτ-μεϊδάν ἡ ἐκατόμβη τῶν Γεντισάρων· πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ ἐξέβρασεν εἰς τὴν ὄχθην τῶν αυτοκρατορικῶν κήπων τοὺς εἴκοσι σάκκου, οἵτινες ἐνέκλειον τὰς ὠραίας τοῦ Μουσταφᾶ· δὲν εἶνε δὲ πολὺς καιρὸς ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Μπραγκοβάνου ἐθυσιάσθη ἐν τῷ Ἑπταπύργῳ· ὅπου δύο καπιτζί-μπασίδες ἔσυρον τοὺς εὐρωπαϊκούς πρέσβεις ἐκ τοῦ βραχίνου πρὸς τὴν θέαν τοῦ Μεγάλου Κυρίου, οὗτινος δὲν ἐφαίνετο εἰμὴ κατὰ τὸ ἡμισυ μόνον τὸ πρόσωπον, φοτιζόμενον ὑπὸ φώτῃς μυστηριώδους· καὶ ὅπου ἔπαυσε μεταξὺ τῶν τοίχων τοῦ ἀρχαίου Σεραγίου ἡ ζωὴ ἐκεῖνη ἢ οὕτω παραδόξως ἀναμειγμένη μ' ἔρωτας, φρίκας καὶ μανίας, ἥτις σήμερον μᾶς φαίνεται τόσοσιν ἀπομακρυσμένη. Ἐὰν δὲ ὑπὸ τοιούτων ἰδεῶν κατεχόμενος περιφέρεσαι εἰς τὴν Σταμπούλ, ἐκπλήττεσαι βλέπων τὴν πόλιν τόσοσιν ἤσυχον, τόσοσιν χαρίεσσαν ἐκ τῆς βλαστήσεως καὶ τῶν χρωμάτων. Ἄ, ἄπιστη! ἢ ἄλλοτε πρὸς αὐτήν, τί ἔκαμες τὰ βουνὰ ἐκεῖνα τῶν ἀνθρωπίνων κεφαλῶν, τοὺς ποταμούς

μορφωμένοι τουρκος φέρει επενδύτην μαῦρον καὶ μακρὸν κομβωμένον ἕως κάτωθεν τοῦ πώγωνος, καὶ βρακίον βαθέος χρώματος με ὑποπόδια (στάφρες), μὴ διατηρῶν ἄλλο τι ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ἱματισμοῦ παρὰ τὸ φέσιον. Ἐν τούτοις καὶ μεταξὺ τούτων οἱ τολμηρότεροι νεανίαι ἀπεσκορῆκισαν τὸν μακρὸν μαῦρον επενδύτην, καὶ φέρουσιν ἄλλον ἀνοικτὸν, βρακίον ἀνοικτοῦ χρώματος, λαϊμοδέτας κομπούς, βακτηρίδιον καὶ ἄνθη εἰς τὴν θηλειάν τοῦ επενδύτου. Μεταξὺ δ' ἐκείνων καὶ τούτων, μεταξὺ τῶν φερόντων καφτάνιον καὶ τῶν φερόντων επενδύτην, ὑπάρχει ὀλόκληρος ἄβυσσος, καὶ οἱ δύο οὗτοι λαοὶ εἶνε ὅλως διάφοροι καὶ ἀντίθετοι. Ὁ τουρκος με τὸ σαρίκιον πιστεύει ἀκόμη στερεῶς εἰς τὴν γέφυραν Σιράθ, ἣτις εἶνε ἐξευγμένη ὑπεράνω τοῦ Ἄδου, λεπτοτέρη τριχῶς καὶ ὀξυτέρη τοῦ στόματος ξίφους· τελεῖ τὰς θρησκευτικὰς τοῦ ἀπονίκους κατὰ τὰς ὠρισμένας ὥρας, καὶ κλείεται εἰς τὴν οἰκίαν του ἄμα δύσαντος τοῦ ἡλίου. Ὁ τουρκος με τὸν επενδύτην περιπαίζει τὸν προφήτην, φωτογραφεῖται, ὀμιλεῖ γαλλικὰ, καὶ διέρχεται τὴν ἐσπέραν εἰς τὸ θέατρον. Ἐρχονται ἔπειτα οἱ μεταξὺ τῶν δύο τούτων κυμαινόμενοι καὶ ταλαντευόμενοι, ὧν ἄλλοι μὲν φοροῦσιν ἀκόμη τὸ σαρίκιον, ἀλλὰ σμικρότατον, καὶ οὕτως ὥστε δύνανται νὰ ἐγκαινιάσωσι τὸ φέσιον ἀσκανδαλίστως· ἄλλοι ἐνδύονται ἀκόμη κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον, ἀλλὰ δὲν ἔχουν πλέον οὔτε ζώνας, οὔτε παπούτσια, οὔτε χρώματα ἀνοικτά· καὶ βαθμηδὸν θέλουσιν ἐξοστρακίσῃ καὶ τὰ λοιπά. Αἱ κυραὶ ἐν τούτοις διατηροῦσιν ὅλαι τὴν ἀρχαίαν καλύπτραν καὶ τὸν μανδύαν, ὅστις καλύπτει τὸ σῶμά των· ἀλλ' ἡ μὲν καλύπτρα ἔγινε τόσον διαφανῆς, ὥστε διορᾷ τις ἐν πιλίδιον με πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὁ δὲ μανδύας καλύπτει πολλάκις ἐσθῆτα γυναικείαν κομμένην κατὰ τὰ ὑποδείγματα τοῦ τελευταίου συρμοῦ τῶν Παρισίων. Κατ' ἔτος καταπίπτουσι χιλιάδες καφτάνια, καὶ ἀνίστανται χιλιάδες επενδύται· καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκει εἰς παλαιῆς τουρκος καὶ γεννᾶται εἰς τουρκος ἀναμορφωμένος. Ἡ ἐφημερίς διαδέχεται τὸ κομβολόγιον, τὸ τσιγάρον τὸ τσιμπούκιον, ὁ οἶνος τὸ σεμπέτιον, ἡ ἄμαξα τὸν ἀραμπᾶν, τὸ κλειδοκύμβαλον τὸν ταμβουρᾶν, καὶ ἡ λιθίνη τὴν ξυλίνην οἰκίαν. Τὰ πάντα ἀλλοιοῦνται, τὰ πάντα μεταμορφώνονται. Ἴσως πρὶν παρῆλθῃ εἰς αἰὼν θὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ πηγαίη τις νὰ ζητῇ τὰ λείψανα τῆς παλαιᾶς Τουρκίας εἰς τὰς πλέον μεμακρυσμένας ἐπαρχίας τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὅπως ὑπάγουν καὶ ζητοῦν τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας Ἰσπανίας εἰς τὰ πλέον ἀπομακρυσμένα χωρία τῆς Ἀνδαλουσίας.

* *

Πολλάκις, ἐν ᾧ ἔβλεπα τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τῆς γεφύρας τῆς Βαλιδῆ-Σουλτάνας, μοι ἐπήρχετο ἡ ἰδέα αὕτη: Τί θὰ εἶνε μετὰ ἓνα ἢ δύο αἰῶνας ἡ πόλις αὕτη, ἀκόμη καὶ ἐὰν οἱ τουρκοὶ

δὲν ἐκβληθῶσιν ἐκ τῆς Εὐρώπης; Ἄλλοιμονον! τὸ μέγα ὀλοκαύτωμα θὰ εἶνε τότε τετελεσμένον, ἢ καλλονὴ θὰ εἶνε θυσιασμένη εἰς τὸν πολιτισμὸν! Καὶ βλέπω λοιπὸν τὴν μέλλουσαν ταύτην Κωνσταντινούπολιν, τὸ Λονδίνον τοῦτο τῆς Ἀνατολῆς, τὸ ὅποιον θὰ ἐγείρῃ τὸ ἀπειλητικὸν καὶ θλιβερὸν αὐτοῦ μεγαλεῖον ἐπὶ τῆς χαριεστέρως πόλεως τῆς γῆς. Οἱ λόφοι θὰ εἶνε ἰσοπεδωμένοι, τὰ ἄλση κομμένα, αἱ ποικιλοχρώματοι οἰκίαι κατηδαφισμένοι· τὸν ὀρίζοντα θὰ περιβάλλωσι κύκλωθεν αἱ αὐστρηραὶ μακροὶ γραμμαὶ τῶν παλατίων καὶ τῶν ἐργοστασίων, ὧν ἐν μέσῳ θέλει ἀνυψωθῆ μυριάς καπνοδόχων βιομηχανικῶν, ἐργοστασίων καὶ κωδωνοστασίων· μακροὶ ὁδοὶ εὐθείαι καὶ μονότονοι θὰ ἔχωσι διηρημένην τὴν Σταμποῦλ εἰς δεκακισχίλια ἀπέραντα παραλληλεπίπεδα· τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα θὰ διασταυρῶνται ὡς ἀπέραντος ἰσθμοῦ ἀράχνης ὑπὲρ τὰς στέγας τῆς θορυβώδους πόλεως, ἐπὶ δὲ τῆς γεφύρας τῆς Βαλιδῆ-Σουλτάνας δὲν θὰ βλέπη τις τότε εἰμὴ χεῖμαρβρον μαῦρον κυλινδρικών πέλων καὶ σκούφων· ὁ μυστηριώδης λόφος τοῦ Σαραγίου θὰ εἶνε ζωολογικὸς κῆπος, τὸ Ἑπταπύργιον θὰ εἶνε ἐξομολογητήριον, τὸ Ἐβδομον θὰ εἶνε μουσεῖον φυσικῆς ἱστορίας· ὅλα θὰ εἶνε στερεὰ, γρήσιμα, στακτερά, σκιερά, καὶ ἀπέραντος σκοτεινῆς νεφέλης θὰ καλύπτῃ ἀδιαλείπτως τὸν ὠραῖον οὐρανὸν τῆς Θράκης, πρὸς ἃν δὲν θ' ἀναφέρονται πλέον οὔτε προσευχαὶ θερμαὶ, οὔτε ὄμματα ἐρωτόληπτα, οὔτε ἄσματα ποιητῶν. Ὅσακις μοι παρίστατο ἡ εἰκὼν αὕτη, ἡσθάνομην μεγάλην θλίψιν εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἀκολούθως ἐπαρηγορούμην συλλογιζόμενος:—Τίς οἶδεν ἂν ἰταλὶς τις τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνος, ἐρχομένη νὰ κάμῃ ἐδῶ τὸ ταξείδιον τοῦ γάμου τῆς, δὲν ἀναφωνήσῃ ἐνίοτε ταῦτα:—Κρίμα! κρίμα νὰ μὴ εἶνε ἡ Κωνσταντινούπολις ὅπως τὴν περιγράφει τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο σκωληκόβρωτον βιβλίον τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, τὸ ὁποῖον εὗρηκα κατὰ τύχην εἰς τὸ βάθος τοῦ ἔρμαριου τῆς μάμμης!

* *

Τότε δὲ θὰ εἶνε ἐξηφανισμένον ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν τῶν περιεργότερων αὐτῆς θεμαμάτων, οἱ σκύλλοι. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς θέλω ν' ἀφήσω ἐλεύθερον ὀλίγον τὸν κάλαμον. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε ἀπέραντος σκυλλότοπος· τοῦτο ἄμα φήσας τις ἐκεῖ τὸ παρρηρεῖ. Συναποτελοῦσι δὲ οἱ κύνες οὗτοι δεύτερον πληθυσμὸν τῆς πόλεως ταύτης ὄχι μὲν τόσον πολυάριθμον ὅσον ὁ ἄλλος, ὁ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὄχι καὶ ὀλιγώτερον ἐκείνου παρὰδοξον. Εἶνε πασίγνωστον τὸ πόσον οἱ τουρκοὶ ἀγαπῶσι καὶ προσατεύουσι τοὺς σκύλλους· ἀγνοῶ ἂν πράττουσι τοῦτο ἐλαυνόμενοι ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀγάπης, ἢ τὸ Κιόρᾶνιον συνιστᾷ καὶ διὰ τὰ ζῶα, ἢ διότι πιστεύουσιν, ὅτι οἱ κύνες εἶνε καθὼς καὶ πτηνὰ τινα, εὐτυχικῶς ἀγαθοὶ οἰωνοὶ, ἢ διότι τοὺς ἠγάπα ὁ

φου' μετ' οὐ πολὺ τὸ στίφος διασκορπίζεται, καὶ διὰ τοῦ ἀραιωθέντος κοινοροῦ βλέπει τις ἐξηπλωμένα κατὰ γῆς τὰ θύματα τῆς συμπλοκῆς. Ἐρωτες, ζηλοτυπία, μονομαχία, αἵματα, πόδες συντετριμμένοι, καὶ αὐτῖα ξεσχισμένα, εἶνε πράγματα, τὰ ὅποια βλέπει τις ἀνά πᾶσαν στιγμὴν. Ἐνίοτε συνέχρονται τόσον πολλοὶ, καὶ κάμνουν τόσον κακὸν ἐμπρὸς εἰς τὰς θύρας τοῦ ἐργαστηρίου, ὥστε οἱ ἐν αὐτῷ, κύριος καὶ ὑπάλληλοι, ἀναγκάζονται νὰ ὀπισθῶσι μὲ μοχλοὺς καὶ καθίσματα, καὶ νὰ ἐνεργήσωσιν ἔξοδον στρατιωτικὴν ἐν τάξει καὶ καθ' ὅλους τοὺς κανόνας, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τὸν δρόμον· καὶ τότε δὴ τότε ἀκούονται κτύποι κεφαλῶν, ῥάχσεων καὶ κοιλιῶν, καὶ ὠρυγμοὶ ὑπερπληροῦντες τὸν ἀέρα. Εἰς τὸ Σταυροδρόμιον καὶ τὸν Γαλατᾶν τὰ δυσυχῆ ταῦτα ζῶα ὑποφέρουσι τόσους αἰκισμοὺς, καὶ εἶνε τόσον συνηθισμένα εἰς τὸ νὰ λαμβάνωσι καὶ ἓνα ῥαβδισμόν, ὅσας βλέπουσι ῥαβδῶν, ὥστε καὶ μόνον ἀκούοντες κροταλίζον ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἀλεξιβρόχιον ἢ ῥαβδίον, ἢ φεύγουν ἢ προπαρκασκευάζονται εἰς φυγὴν· ἀκόμη δὲ καὶ ὅταν φαίνονται κοιμώμενοι, κρατοῦν πάντοτε ἡμιάνοικτον ἓνα ὀφθαλμὸν, μίαν ἄκραν ἀδιόρατον τῆς κόρης, δι' ἧς παρακολουθοῦσι προσεκτικώτατα, καὶ μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας καὶ εἰς οἰανδήποτε ἀπόστασιν, καὶ τὰ ἐλάχιστα κινήματα οἰουδήποτε ἀντικειμένου, ὅπερ ἔχει τὰ φαινόμενα ῥαβδίου. Καὶ ὡς ἐκ τούτου τόσον ὀλίγον εἶνε συνηθισμένοι νὰ τοὺς μεταχειρίζονται ἡπίως, ὥστε ἀρκεῖ τις, διαβαίνων, νὰ ἰσπεύσῃ ἓνα ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ προσδράμωσι δέκα ἄλλοι, σκιρτῶντες, κνυζῶντες, σείοντες τὴν οὐρὰν, καὶ νὰ συνοδεύσωσι τὸν γενναϊόφρονα προστάτην ἕως εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δρόμου, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς σπινθηροβολοῦντας ἐκ χαρᾶς καὶ εὐχαριστήσεως. Ἡ κατάστασις τῶν σκύλλων ἐν Σταυροδρομίῳ καὶ Γαλατᾶ εἶνε χειροτέρα, καὶ διὰ νὰ εἶπω τὰ πάντα ἐν μιᾷ λέξει, ἡ κατάστασις αὐτῶν εἶνε ὁποία ἡ τῶν ποντικῶν ἐν Ὀλλανδίᾳ, ἢ τοι ζῶου, ὅπερ καταδιώκεται μάλιστα παντὸς ἄλλου ὄντος ἐν τῷ ζωικῷ βασιλείῳ. Βλέπων τις αὐτοὺς εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ πιστεύσῃ ὅτι ὑπάρχει καὶ δι' αὐτοὺς ἀνταπόδοσις καὶ μετὰ θάνατον. Καὶ αὐτοὶ δὲ, ὅπως τὰ πάντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, διήγειρον ἐν ἐμοὶ ἱστορικᾶς ἀναμνήσεις. Ἄλλ' ἡ ἀνάμνησις αὕτη ἦτο πικρὰ εἰρωνία, διότι τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς ἦσαν οἱ περίφημοι κυνηγετικοὶ σκύλλοι τοῦ Βαϊαζήτ, οἵτινες διέτρεχον τὰ ἀνακτορικὰ δάση τοῦ Ὀλύμπου, μὲ πορφυρᾶ ἐπισάγματα καὶ μὲ μαργαρικέντητα περιδέρκια. Ποία διαφορά κοινωνικῶν καταστάσεων! Κρέμαται δὲ κατὰ μέγα μέρος ἡ κακὴ τῶν τύχη καὶ ἀπὸ τὴν ἀσχημίαν των. Ὅλοι σχεδὸν ἀνήκουσι ἐν τὴν φυλῆν τῶν μανδροσκύλλων ἢ τῶν λυοσκύλλων, καὶ ἔχουσι πολλὰ τὰ παρεμφερῆ πρὸς τε τὸν λύκον καὶ πρὸς τὴν ἀλώπεκα· ἢ μᾶλλον πρὸς οὐδὲν ζῶον ἔχουσι τι τὸ παρεμφερές,

ἀλλ' εἶνε φοικώδη προϊόντα διασταυρώσεων τυχαίων, μὲ χρώματα παρδαλά, μεγάλοι ὡς οἱ λεγόμενοι σκύλλοι τῶν σφαγείων, καὶ τόσον ἰσχυροὶ, ὥστε δύναται τις νὰ ἀριθμησῇ τὰ πλευρὰ των ἐξ ἀποστάσεως δέκα βημάτων. Ἐκτὸς δὲ τῆς λιποσαρκίας, οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν περιήλθον εἰς τοιαύτην κατάστασιν ἕνεκα τῶν ἐρίδων καὶ συμπλοκῶν, ὥστε ἐὰν δὲν τοὺς ἐβλεπες βαδίζοντας, ἤθελες τοὺς ἐκλάβῃ ὡς σκελετοὺς κυνῶν σφαγείων. Καὶ ἄλλοι μὲν ἔχουσι κολοβωμένην τὴν οὐρὰν, ἄλλοι δὲ τὰ ὠτα ἀποκεκομμένα, ἄλλοι μαδμημένην τὴν ῥάχιν, ἄλλοι ἐκδηλαρμένον τὸν τράχηλον, ἄλλοι εἶνε τυφλοὶ τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν, ἄλλοι χωλοὶ τοὺς δύο πόδας, σκεπασμένοι ἀπὸ πληγᾶς καὶ καταβιβρωσκόμενοι ἀπὸ μυίας, φθάσαντες οὕτως εἰς τὸ ἔσχατον ὄριον τῆς ἀθλιότητος, εἰς τὸ ὁποῖον δύναται ποτε νὰ φθάσῃ σκύλλος· ἀληθῆ λείψανα τοῦ λιμοῦ, τοῦ πολέμου, καὶ τῆς πλανήτιδος Ἀφροδίτης! Ἡ οὐρὰ, δύναται τις νὰ εἶπῃ, εἶνε δι' αὐτοὺς μέλος πολυτελείας· ὅθεν καὶ εἶνε σπάνιον πρᾶγμα διὰ σκύλλον τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ σώζῃ ἀκεραίαν τὴν οὐρὰν του μετὰ δύο μηνῶν δημόσιον βίον. Δυστυχῆ ζῶα! Θὰ εἰκίνοιν εἰς οἶκτον καὶ αὐτὴν τὴν λιθίνην καρδίαν· καὶ ὅμως ὑπάρχουσι τινες ἐξ αὐτῶν κολοβωμένοι καὶ ἡκρωτρηασμένοι μὲ τρόπον τόσον παράδοξον, περιπατοῦντες μὲ σείσματα καὶ λιγύσματα τόσον ἀδέξια, μὲ ταλαντεύσεις τινὰς τόσον κακοζήλους, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ τοὺς ἴδῃς καὶ νὰ κρατήσῃς τὸν γέλωτα. Δὲν εἶνε δὲ δι' αὐτοὺς οὔτε ἡ πείνα οὔτε ὁ πόλεμος ἢ χειροτέρα των μάστιξ· ἀλλὰ συνήθειά τις κακὴ παρσιχωρήσασα πρὸ τινος καιροῦ εἰς Σταυροδρόμιον καὶ Γαλατᾶν. Πολλάκις τὴν νύκτα τοὺς φιλησύχους Σταυροδρομίτας ἐξυπνίζει ἐπὶ τῆς κλίνης των θύροβοι καὶ ταραχὴ ὡς ὀργιαζόντων τινῶν ἐξῶθεν καὶ βεδακχυμένων· προκύπτοντες δ' ἐκ τοῦ παραθύρου βλέπουσι κατὰ εἰς τὸν δρόμον σκύλλους κλονομένους καὶ τρέμοντας φοβερά, καὶ ἀναπηδῶντας πηδήματα ὑψηλότατα, καὶ ριπτομένους μετὰ μανίας καὶ κατακέφαλα εἰς τοὺς τοίχους· τὸ δὲ πρῶτ' ὁ δρόμος ὅλος εἶνε σκεπασμένος ἀπὸ πτώματα. Τί ἔτρεξεν; ὁ ἰατρῖσκος ἢ ὁ φαρμακοποιὸς τῆς συνοικίας, συνηθίζων νὰ μελετᾷ τὴν νύκτα, καὶ μὴ θέλων νὰ παρενοχλῆται ἀπὸ τὸ σκυλλολόγιον, ἐπρομηθεύθη μίαν ἐβδομάδα ἡσυχίας καὶ σιωπῆς, ρίψας εἰς τοὺς κύνας τροχίσκους φαρμακευμένους. Τοῦτο τὸ αἷτιον καὶ ἄλλα παρόμοια προκαλοῦσιν ὁσημέραι ἐλάττωσιν σπουδαίαν τῶν σκύλλων ἐν Σταυροδρομίῳ καὶ Γαλατᾶ· ἀλλὰ πῶς τί; Ἐν τούτοις οἱ ἐν Σταμποῦλ ἀυξάνουσιν ἐξ ἐναντίας καὶ πληθύνονται τόσον, ὥστε ἐπὶ τέλους, μὴ εὐρίσκοντες πλέον τροφήν ἐν τῇ τουρκικῇ πόλει, μεταναστεύουσι βαθμηδὸν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, καὶ ἀναπληροῦσιν ἐν τῇ ἐξαφανιζομένῃ ὅλα τὰ κενά, ὅσα ἀφίνουσιν αἱ μάχαι, ἢ πείνα καὶ τὸ δηλητήριον.

δὲν δύναται νὰ ἐνοήσῃ, ὡς τὸ νὰ ζῆ τις μὲ τὸ ἐγχειρίδιον ἐμπτηγμένον εἰς τὴν καρδίαν του. Καὶ τὸ αἶσχος τοῦτο τὸ ἀνέχονται ἀκόμη, καὶ οἱ δυστυχεῖς οὗτοι διέρχονται τὰς ὁδοὺς πόλεως εὐρωπαϊκῆς, ζῶσι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὲν ὠρῶνται, καὶ δὲν δαγκάνουν, καὶ δὲν φονεύουν, καὶ δὲν πτύουν κατὰ πρόσωπον τὴν ἀνανδρὸν ἀνθρωπότητα, ἥτις τοὺς βλέπει καὶ δὲν ἐρυθροῖται καὶ δὲν δακρύει, καὶ ἥτις συνιστᾷ ἐταιρίαις διεθνεῖς πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν αἰλουῶν καὶ σκύλλων!

Ὁ βίος αὐτῶν εἶνε διηνεκὲς μαρτύριον. Ὅταν αἱ κυρίαὶ δὲν εὐρίσκουσιν αὐτοὺς εὐσυμβιάστους πρὸς τὰς ραδιουργίας των, τοὺς μισοῦσιν ὡς δεσμοφύλακας καὶ κατασκόπους των, καὶ τοὺς βασανίζουσι μετὰ σκληρᾶς ἐρωτοτροπίας, μέχρις οὗ καταστήσωσιν αὐτοὺς ἐκμανεῖς καὶ παράφρονες, ὡς τὸν πτωχὸν ἐκεῖνον εὐνοῦχον τῶν *Περσικῶν ἐπιστολῶν*, ὁσάκις εἰσήγεν εἰς τὸ λουτρὸν τὴν κυρίαν του. Τὰ πάντα δὲ εἶνε δι' αὐτοὺς χλεύη καὶ σαρκασμός· φέρουν ὀνόματα ἀρωμάτων καὶ ἀνθέων, καθ' ὑπαινιγμὸν πρὸς τὰς κυρίας, ὧν εἶνε φύλακες· ὅθεν καὶ εἶνε κάτοχοι *ὕακίνθου*, *κηπουροὶ κρίντων*, *φρουροὶ ῥόδων* καὶ *ἴων*. Καὶ ποσάκις ἀγαπῶσιν οἱ ἄθλιοι! Ἐπειδὴ ἐν αὐτοῖς ἀπενεκρῶθησαν τὰ ἀποτελέσματα τῶν παθῶν, ὄχι καὶ τὰ αἰτια· καὶ εἶνε ζηλότυποι, καὶ τήκονται καὶ χύνουν δάκρυα αἵματος· ἐνίοτε δὲ, ὅταν προπετὲς βλέμμα προσηλωθῇ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς κυρίας των, καὶ ἐνοήσωσιν ὅτι τὸ βλέμμα τοῦτο ἐγένετο εὐμενῶς ἀποδεκτὸν, γίνονται ἐκτὸς ἐαυτῶν, καὶ κτυποῦν. Ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου εὐνοῦχος τις ἐμάστιξε κατὰ πρόσωπον γάλλον ἀξιωματικόν, οὗτος δὲ ξιφουλκήσας διέσχισε τὸ κρανίον του. Τίς δύναται νὰ εἴπῃ τί ὑποφέρουσι, πόσον ἄλγος προξενεῖ εἰς αὐτοὺς τὸ κάλλος, πῶς τοὺς κατασπαράσσει εἰς ἀκκιμὸς, πῶς τοὺς διαπερᾷ τὴν καρδίαν ἐν μειδίαμα, καὶ ποσάκις, ἐν ᾧ φθάνει ἕως εἰς τὰς ἀκοάς των ὁ ἦχος ἐνὸς φιλήματος, ἢ χεῖρ των ψαύει τὴν λαβὴν ἐγχειρίδιου! Οὐδὲν ἄρα θαῦμα ἂν ἐκ τῆς ἀπείρωσ κενῆς καρδίας οὐδὲν ἄλλο συνήθως βλαστάνει παρὰ τὸ ψυχρὸν πάθος τοῦ μίσους, τῆς ἐκδικήσεως, τῆς φιλοδοξίας· ἂν ἀποβαίνωσι δριμεῖς, δηκτικοί, γραωδῶς ραδιοῦργοι, θρασυδαίλοι· ἂν ἢ ἔχωσι κτηνώδη ἀφοσίωσιν ἢ εἶνε πανουργότατοι προδόται, καὶ ἂν, ὅτε εἶνε ἰσχυροὶ, ζητοῦν νὰ ἐκδικήσωσι κατὰ τῶν ἀνθρώπων τὴν ὕβριν, ἥτις διεπράχθη ἐπ' αὐτῶν κατὰ τῆς φύσεως. Ἀλλ' ὅσον ὕμωσ καὶ ἂν ἐκφυλισθῶσιν, ὑπερισχῶει πάντοτε ἐν αὐτοῖς ἡ ἀνάγκη τῆς γυναικὸς, καὶ ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ τὴν ἔχουν ἐπανδρῶνται, ζητοῦν νὰ τὴν κάμουν φίλην· διὸ καὶ ὑπανδρῶνται, νυμφεύονται γυναῖκας ἐγκύους, ὡς ὁ Ζουμπούλου, ὁ μέγας εὐνοῦχος Ἰβραήμ τοῦ Α', διὰ νὰ ἔχουν ν' ἀγαποῦν ἐν τέκνον· σχηματίζουσι χαρμίον ἐκ παρθένων, ὅπως ὁ μέγας εὐνοῦχος Ἀχμέδ τοῦ Β', διὰ νὰ ἔχωσι τὸ θέαμα τοῦλάχιστον τοῦ κάλλους καὶ τῆς

χάριτος, τὸν περιπαθῆ ἐναγκαλισμὸν, ἐν κατὰ φαντασίαν ἀπείκασμα τοῦ ἔρωτος· προικοδοτοῦσι κόρη, διὰ νὰ ἔχωσιν ἐν στῆθος γυναικὸς, ἐφ' οὗ νὰ κλίνωσι τὴν κεφαλὴν, ὅταν γηράσωσι, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωσι χωρὶς νὰ μάθωσι τί ἐστὶ θωπεία, καὶ διὰ νὰ ἀκούσωσιν εἰς τὰ τελευταῖα ἐτη τῆς ζωῆς των μίαν φωνὴν ἀγάπης, ἀφ' οὗ δι' ὅλης των τῆς ζωῆς ἤκουσαν τὸν γέλωτα τῆς εἰρωνίας καὶ τῆς περιφρονήσεως. Δὲν εἶνε δὲ σπάνιοι ἐκεῖνοι, οἵτινες, πλουτήσαντες ἐν τῇ αὐτῇ ἢ ἐν τοῖς μεγάρσι τῶν μεγιστάνων, ὅπου ἐξασκουσι τὸ ἔργον τοῦ εὐνοῦχου ἅμα καὶ ἐπιστάτου, ἀγοράζουσι γέροντες ἔπαυλιν τινα παρὰ τὸν Βόσπορον, ὅπου προσπαθοῦσι νὰ λησμονήσωσι, ν' ἀπαμβλύνωσι τὸ αἶσθημα τῆς ἰδίας των δυστυχίας ἐν τῇ εὐθυμῇ τῶν εορτῶν καὶ συμποσίων. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ πραγμάτων, ὅσα μοὶ ἐξῆθέσαν περὶ τῶν δυστυχῶν τούτων, ἐν πρὸ πάντων ἔμεινε ζωηρότερον ἐγκεχαραγμένον ἐν τῇ μνήμῃ μου, ὑπερ μοὶ διηγήθη νέος τις ἱατρὸς ἐν Σταυροδρομίῳ. Ἀναιρῶν τὴν γνώμην τῶν πιστευόντων, ὅτι οἱ εὐνοῦχοι δὲν ὑποφέρουσι, — Μίαν ἐσπέραν, μοὶ εἶπεν, ἐξήρχομην τῆς οἰκίας πλουσίου τιδὸς μουσουλμάνου, ὅπου εἶχον ὑπάγῃ τὸ τέταρτον πρὸς ἐπίσκεψιν μιᾶς τῶν τεσσάρων γυναικῶν του, πασχούσης ἐκ καρδιακοῦ τινος νοσήματος. Εἰσέρχόμενον καὶ ἐξέρχόμενον μὲ συνάδευεν εὐνοῦχος ἀνακράζων τὰς συνήθεις λέξεις: «Γυναῖκες ἀποχωρήσατε!» — διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ κυρίας καὶ δούλας, ὅτι ὑπῆρχεν ἀνὴρ ἐν τῷ χωρμίῳ, καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θεαθῶσιν. Ὅτε ἔφθασα εἰς τὴν αὐλήν, ὁ εὐνοῦχος μὲ ἀφῆκε, καὶ ἐγὼ προεχώρησα μόνος πρὸς τὴν θύραν. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐστάθην διὰ ν' ἀνοίξω, ἤσθάνθη ὅτι μ' ἔλαβέ τις ἐκ τοῦ βραχίονος, καὶ στραφείς εὐρέθην ἐνώπιον ἄλλου εὐνοῦχου, νεανίσκου δεκαοκτῶ ἕως εἴκοσιν ἐτῶν ἡλικίας, ὅστις εἶχε προσηλωμένους ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς του θαυροβρέκτους. Τὸν ἠρώτησα τί ἤθελεν. Ἐδίστασεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ν' ἀποκριθῇ, ἀλλ' ἔπειτα μοῦ ἤρπασε τὴν δεξιάν, καὶ σφίγγων αὐτὴν σπασμωδικῶς μὲ τὰς δύο του χεῖρας, μοὶ εἶπε μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ἐν ἣ διακρίνετο ἡ ὀδύνη τῆς ἀπελπισίας: — Ἰατρὲ, σὺ ὅστις ἔχεις ἱατρικὰ δι' ὅλους τοὺς πόνους, δὲν θὰ εὐρῆς ἐν ἱατρικῶν καὶ διὰ τὸν ἰδικόν μου; — Ἀδυνατῶ νὰ ἐκφράσω ποῖαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν εἰς ἐμὲ οἱ ἄπλοῖ οὗτοι λόγοι. Ἠθέλησα ν' ἀποκριθῶ, ἀλλ' ἡ φωνὴ μοὶ ἔλειψε· μὴ γνωρίζων δὲ τί νὰ κάμω ἢ τί νὰ εἴπω, ἤνοιξα ἀποτόμως τὴν θύραν καὶ ἔφυγα. Ἀλλὰ καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἐσπέραν καὶ πολλὰς κατόπιν ἡμέρας μοὶ ἐφάνη ὅτι ἔβλεπα τὸν νέον ἐκεῖνον, καὶ ὅτι ἤκουα τοὺς λόγους του ἐκεῖνους, καὶ ποσάκις ἐδέησε νὰ συγκρατήσω διὰ τῆς βίαις ἐμαυτὸν, ὅπως μὴ κλαύσω ἐξ ὀκτου. — Φιλάνθρωποι, δημοσιογράφοι, ὑπουργοὶ, πρεσβευταὶ, καὶ σεῖς, κύριοι βουλευταὶ τῆς ἐν Σταμπούλ βουλῆς, καὶ γερουσιασταὶ τῆς ἡμι-